

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2005-139

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Viestinnän laitos	
Tekijä-Författare-Author Ahonen, Jorma			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Tietoyhteiskunnan lipunkantajien matkassa – Ope.fi I-koulutushankkeen osallistuja-analyysia			
Oppiaine-Läroämne-Subject Viestintä			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2005-11-11	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 87
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimuksessa tarkastellaan koulujärjestelmämme tietoyhteiskuntakehityksen edistämiseksi suunnitellun ja vuosina 2001-04 toteutettuun ja Opetushallituksen, Kuntaliiton ja Opetusalan koulutuskeskuksen organisoimaan Ope.fi I - koulutushankkeeseen osallistuneiden ohjaajien ilmoittamia ohjaajakoulutukseen hakeutumisen perusteita ja motiiveja. Motiivien tutkimisen taustalla on tietoyhteiskuntaohjelmankauden ja -strategian uudistusvaiheessa vuonna 1999 havaittu ja OPEPRO-täydennyskoulutuksen ennakointihankkeessa esitetty tilanne, jossa opettajien tieto- ja viestintätekniikkaosaamisen taso havaittiin kaikilla koulujärjestelmän tasoilla odotettua heikommaksi. Tilanteen korjaamiseksi käynnistettiin laaja valtakunnallinen koulutusohjelma, jonka osallistujille asetettiin tehtäväksi parantaa tilanne ohjaamalla ja kouluttamalla kollegoitaan paikallistasolla tieto- ja viestintätekniikan perustaitoisuuteen (Ope.fi I-taitotaso) ja poistaa siten koulujärjestelmän jatkokehittämistä estävä osaamiseen ja uudenlaisen teknologisen kulttuurin omaksumiseen liittyvät hidasteilmiöt.</p> <p>Teknologista diffuusiota koskevassa tutkimuksessa tällaisina kehityksen hidasteina tunnetaan Geoffrey A. Mooren mukaan nimetty ns. Mooren-kuilu-ilmiö, jossa innovaatioiden leviäminen ja kehitys pysähtyy muutosta eteenpäin vievien innovaattoreiden ja visionäärien ja muutokseen epäilevästi suhtautuvan enemmistön väliseen kommunikatiiviseen kuiluun. Tutkimuksen viitekehityksessä on myös Everett M. Rogersin luoma teoria diffuusioprosessissa vaikuttavien eri suuntiin kehityksessä vaikuttavien aktoriryhmien toiminnasta teknologisten innovaatioiden adaptaation ja toimintakulttuurien uudistumisen joko edistäjinä tai hidastajina.</p> <p>Tutkimuksessa arvioidaan hankkeeseen osallistuneiden ohjaajien mahdollisuutta toimia koulujärjestelmässämme sekä aktiivisena ja kulttuuria muokkaavana aktoriryhmänä ja siten Mooren-kuiluilmion ylittämisen fasilitoijina. Tutkimuksen otsikossa ja tekstissä luonnehditaan ohjaajia kuilujen ja kulttuurirajojen ylittämiseen viittaavien metaforien kautta, kuten lipunkantajat, sillanrakentajat ja pioneirit. Kehityksen hidasteilmiön poistamisen mahdollisuutta ja onnistumista tutkitaan myös alueellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta kuvaamalla ohjaajakoulutusten ulottuvuutta ja jakautumista eri puolille maata.</p> <p>Tutkimuksen aineisto koostuu ohjaajakoulutusten päättöjaksoilla suoritetusta arviointikyselystä, jossa vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa kaikkiaan 16:een eri koulutukseen hakeutumisen perusteena mahdollisesti oleviin motiiviväitteisiin. Aineisto koostuu kaikkiaan 878 Ope.fi I -ohjaajan vastauksista, 48:ssa eri ohjelmassa. Aineistoa on käsitelty ja analysoitu kvantitatiivisen tutkimusmetodiikan mukaan. Saatuja tuloksia on tarkasteltu teoriataustaa vasten sekä päätelty löydetystä motiivifaktoreista ohjaajajoukon kykyä, mahdollisuuksia ja tahtotilaa toimia tietoyhteiskuntakehityksen edistämisen kontekstissa aktiivisen voimana myös kehityksen seuraavissa vaiheissa.</p> <p>Tutkimuksen mukaan ohjaajajoukon ilmoittamat motiiviperusteet osallistua ohjaustyöhön ja koulutukseen latautuvat kaikkiaan neljään orientaatiofaktoriin, jotka jakautuvat osallistumisen perusteina: tavoite- ja kehityssuuntautuneisuuteen, oppimisen ja oppimisen kautta saavutettavan hyödyn tavoitteluun, sosiaaliseen suuntautuneisuuteen sekä tukiorientaatioon. Tukiorientaation faktoriin latautui merkittävänä motiiviperusteina ja yleensä osallistumisen mahdollistajina ohjelman maksuttomuus, työnantajan tuki ja kollegoiden kannustus. Tutkimuksessa löydettiin myös tilastollisesti erittäin merkitseviä eroja vertailtaessa ja testattaessa vastaajaryhmien taustamuuttujia suhteessa löydettyihin faktoreihin ja orientaatioasuuntiin. Tulosten mukaan ohjelmaan osallistuneet naiset ovat oppimisorientoituneempia kuin miehet, jotka puolestaan ovat motiivisuuntana sosiaalisesti orientoituneempia kuin naiset. Pienistä kouluista tulevat ohjaajat ovat puolestaan merkitsevästi oppimisorientoituneempia kuin suurten koulujen ohjaajat.</p> <p>Kaikkiaan ohjaajien ilmoittamat toimintamotiivit ovat vahvoja ja hyvin yhdenmukaisia ja -suuntaisia. Tutkimustulosten valossa näyttäisi siltä, että tässä hankkeessa ja tietoyhteiskuntakehityksen vaiheessa vaikuttaneet aktorit omaisivat riittävän tahtotilan ja motivaation johdattaa kollegansa tieto- ja viestintätekniikan perustaitoisuuteen ja sen aktiiviseen käyttämiseen tarvittavaan asennemuutokseen. Hankkeen seurauksena koulujärjestelmässä olisi siis toiminnallinen valmius seuraavaan strategiseen kehittämisvaiheeseen, jossa tieto- ja viestintäteknologia voidaan ottaa käyttöön koulun arjessa oppimisen tueksi, menetelmällisesti sujuvasti ja opettajien tietoisena didaktisena ja pedagogisena ratkaisuna.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords tietotekniikka - osaaminen - opettajat viestintätekniikka - taidot - opettajat innovaatiot - diffuusio Mooren kuilu hankkeet - koulutus - Ope.fi-hanke yhteiskuntakehitys - tietoyhteiskunta			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			

Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information